

Slovenski Gospodar.

List ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 2 gid. 50 kr., za pol leta 1 gid. 30 kr., za četr leta 65 kr. — Naročnina se pošilja upravnistvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice št. 5. — Določniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobó se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr. Rokopisi se ne vrtnajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadna vrstice, če se natise enkrat, po 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Vabito na naročevanje.

Ob novem letu vabimo uljudno vse dosedanje naročnike „Slov. Gospodarja“, naj se naročijo še na dalje za leto 1897 na list, ki je in še tudi naprej zagovarja resno in vestno koristi sv. cerkve in slov. ljudstva pa ne išče v tem, kakor kaže že njegova cena, nikjer svoje koristi. Kdor more in hoče, naj pristopi med deležnike „katol. tisk. društva“, da se „Slov. Gospodar“ vzdrži tudi nadalje pri tej nizki ceni.

Deležnina „katol. tisk. društva“ znaša za celo leto 5 gold. in je v tem že tudi naročnina za „Slov. Gospodarja“. **Naročnina** pa znaša za celo leto 2 gold. 50 kr. in za pol leta 1 gold. 30 kr. ter za četr leta 65 kr.

Naročnina se pošlje najlažlje po poštnih nakaznicah upravnistvu „Slov. Gospodarja“ v tiskarni sv. Cirila v Mariboru.

Odbor kat. tisk. društva.

Iz deželnega zbora.

Na dnevnem redu druge seje, dne 29. decembra, je bila volitev dveh zapisnikarjev, potem volitev 12 udov v odsek za preosnovno deželne volilne postave. Slovenci so dan poprej zahtevali, da se jim morata odstopiti dva sedeža v tem velevažnem odseku — v svoje začudenje so pa tega dne zvedeli, da nam dajo le eden sedež. Vsled tega se Slovenci niso udeleževali te volitve. Ali večina je vendar izvolila v odsek g. dr. Serneca. Ta pa je izjavil, da ker se je na takšen način postopalo proti nam, ne more sprejeti izvolitve. Pri novi volitvi je bil izvoljen gosp. profesor Robič, ki je enako izjavil. Nato se je zopet volilo in izvoljen je bil ptujski Ornik, znan nemški liberalce.

Po tej volitvi je utemeljeval g. prelat Alojz Karlon svoj predlog, naj se sprejme za podlago posvetovanju o volilni spremembi njegov postavni načrt, ki ga je zbornici v prvi seji izročil. Slovenski poslanci so pretresli Karlonov predlog, ki bi nam mnogo boljše ugajal, kakor predlog deželnega odbora. Število poslancev bi se pomnožilo za osem in število deželnih odbornikov za enega. Za Karlonom je govoril Schönererjanec Fürst ter priporočal svoj predlog, naj se volijo poslanci z ozirom na število prebivalcev in na višino davkov. Tudi o tem predlogu bo presojeval odsek onih 12 udov.

Iz tretje seje deželnega zbora je pa to najvažnejše: Poslanec grof Lamberg, ki je v prvi seji očital nekdanjemu ministru in zdajšnjemu deželnemu glavarju, grofu Wurmbrandu, da je pospeševal ustanovitev celjske slovensko-nemške gimnazije, popravlja na podlagi stenografičnega protokola državnega zbora to svojo trditev ter priznava, da se je zdajšnji deželni glavar, grof Wurmbrand, ustavljal ustanovitvi celjske spodnje gimnazije. To smo Slovenci že itak vedeli, da nam nemški

liberalni grofi niso naklonjeni, naj si bodo že Lambergi ali Wurmbrandi.

„Slov. Gospodar“ je že v zadnji številki naznanil, kateri slovenski poslanci so izvoljeni v razne odseke. Dostaviti bi še bilo, da med štirimi verifikatorji (ali overovalci) je tudi č. g. J. Žičkar. — Deželni odbor je potem predlagal, naj se 10.000 fl. odloči v podporo prebivalcem, po veliki povodnji in toči leta 1896. poškodovanim. Iz tega poročila smo zvedeli, da je država za Štajarce, po toči poškodovane, že darovala v tem letu 30.000 fl., deželni odbor pa tudi že 32.940 fl. Vlada zahteva torej, da naj dežela še primerno svoto daruje, ker v tem slučaju bi tudi država zraven onih 30.000 fl. še drugo svoto v ta namen podelila. Obenem se izreče zahvala c. kr. namestniku za vso podporo ter se predlog zastran teh 10.000 fl. sprejme.

Ustavni odsek je potem stavil tale predlog: Deželni odbor naj sestavi načrt novega volilnega reda za deželni zbor v tem smislu, da bo vsak volilec, tudi na kmetih, naravnost volil poslanca, da se bo tajno volilo, da se število poslancev pomnoži z ozirom na število prebivalcev in davkov ter naj pretresa, ali bi ne kazalo, da se volilna pravica razširi na tiste prebivalce, ki je do zdaj niso imeli.

Poslanec Fr. Robič izjavlja v imenu Slovencev, da so tudi oni za direktne volitve in za tajno glašovanje in za pomnožitev poslancev z ozirom na visokost davkov. Pa tudi za razširjenje volitvene pravice smo, ker dozdaj je ena tretjina štajarskih prebivalcev imela v deželnem zboru le 8 zastopnikov, namesto 20, terjamo pa tudi, da imamo svoje zastopnike v deželnem odboru. V tem smislu hočejo Slovenci tudi nadalje postopati.

Baron Hackelberg je tudi za predlog ustavnega odbora, toda on se ustavlja očitaniu poslanca Fürsta, da bi bili liberalci hlapeči velikega kapitala. — Predlog se sprejme soglasno; deželni odbor bo izdelal torej do prihodnjega zborovanja načrt novega volilnega reda. — Prihodnjo sejo obljubi končno deželni glavar pismeno naznaniti.

Kdo ovira jednakopravnost Slovencev v šoli, uradu in javnem življenju?

(Govor poslanca dr. L. Gregorčca v državnem zboru dne 5. dec.)

(Konec.)

Nemškoliberalna stranka je glasovala za člen XIX. in se je svetila vsled tega v luči svobodomiselnosti, toda ona ovira, da bi se ta člen uporabil tudi za Slovence, kakor sem že rekel. Jednako stoji stvar z gosp. ministrom za pravosodje. Tu v visoki zbornici, v odsekih, morda tudi v ministerskem svetu v navzočnosti ministerskega predsednika ga je najčistejša svobodo-

miselnost, toda praksa je vsa drugačna, tu velja zopet drugačno načelo. On ima na pr. to načelo, da ne dopušča, da bi napredovali slovenski uradniki na Spodnjem Štajarskem, da jih s tem odpravlja na Kranjsko, da je iztisnil iz ministerstva celó slovenskega dvornega svétovalca Abrama in na njega mesto postavil protislovenskega agitatorja Gertscherja. Še na neko posebnost bi opozoril. Komaj eno leto je v službi in umel je pozvati v ministerstvo sedem gospodov iz območja višjega deželnega sodišča njegovega — to je precej — in večina njih so nemškoliberalni gospodje.

Jaz sem zahteval v svojem predlogu, njegova ekscelenca naj pozove sodne uradnike, da bi se natančno ravnali po obstoječih jezikovnih naredbah. Na to je rekel on: To se itak godi. Toda odkritosrčneje je govoril in se izrazil nasproti poslancu dr. Vašateju, kakor je vedela poročati »Deutsche Zeitung« od dne 30. oktobra 1896. Gosp. poslanec Vašaty je stavil jednako prošnjo kakor jaz do njegove ekscelence, gosp. ministra pravosodja; vprašal je namreč, da-li je njegova ekscelenca pri volji, da pozove podrejene mu oblasti, naj spoštujejo veljavne zakone, in na to je rekel njeg. ekscelenca: Tega ne morem, kajti v levici združeni nemški liberalci bi se nam kar razpršili kakor vrabci.

To dokazuje torej, da ima njegova ekscelenca neznanek respekt pred nemško-liberalno stranko, tak respekt, da si niti tega ni upal, da bi vnovič zaukazal nemškoliberalnim uradnikom, da morajo izvrševati obstoječe zakone in naredbe. S tem pa je tudi dokazal g. minister pravosodja, da tudi on ne sodi v to ministerstvo, in da bi prav za prav moral nehati biti pravosodnim ministrom isti hip, ko njegova ekscelenca, g. ministerski predsednik, resno misli s svojimi besedami, da hoče ustanoviti národni mir.

Gospóda moja! XI. zasedanje te visoke zbornice se naglo bliža svojemu koncu in mi Slovenci stojimo še vedno sredi neodločenega boja za svoj národni obstoj. Marsikateremu bi utegnilo to potrti pogum; mene pa navdaja z obéudovanjem. Kajti, ako se dviga mal, ubog, nesrečen narod, ako zastavlja vse svoje sile, ako se ne plaši nobenih žrtev, da ohrani pravico do svojega národnega obstoja, potem je to vredno obéudovanja in vsodbujanja k vztrajnosti. Pa bodi tako, mi hočemo in bodemo vztrajali, to tem bolj, ker vidimo znamenja, da se naša poštena stvar vendar le polagoma bliža k svoji zmagi. Kajti v prvo se slovanska plemena avstrijska vidno približujejo eno k drugemu, se spoznavajo bolje, in vsled tega se učé tudi ljubiti se in vzajemno podpirati. To usposoblja slovanska plemena, da v doglednem času z močjo in častjo zavzamejo ono stališče v cesarstvu, ki jim je določila Previdnost.

V drugo vidimo, da naglo propada najhujši nasprotnik národne jednakopravnosti, nemško-liberalna stranka. Nikdar več se ne povrne ta stranka v to visoko zbornico v sedanji moči. S tem pa se zgublja oni pritisek, ki že mnogo let teži naše vlade, da ne morejo biti jednako pravične vsem narodom. Nadalje je opaziti, da se vrši velik preobrat v duhovih: po liberalni stranki povspeševano materijalističko svetovno naziranje jelo se je umikati krščanskemu svetovnemu naziranju; krščansko svetovno naziranje se jači vidno, narodi se zopet obračajo h krščanskim idejam in s tem tudi h krščanski pravičnosti; in ta je temeljni pogoj prave, resnično pravične sprave med narodi.

Končno sem jaz tega menenja, da velika nevarnost, v kateri se je nahajala domovina pred kratkim in — jaz ne vem tega — se morda še nahaja, vendar odpre oči državnikom ter obrne njih pozornost do onih stebrov cesarstva in vladarske hiše, kateri stebri so zanesljivejši in gotovejši nego vsa politika dvojnih in

trojnih zvez, jaz menim, do avstrijskih narodov. Toda te narode treba zadovoljiti, osvoboditi se morajo od vsake skrbi za svoj národni obstoj. In tako v svojih narodih zadovoljena Avstrija gleda lahko zavestno v bodočnost, naj že pride potem, kar hoče. S tem sklepam.

Cerkvene zadeve.

† Anton Freuensfeld, učitelj v Ormožu.

Dne 15. decembra nam je naznanil mrtvaški zvon tužno vest, da je izdihnil svojo blago dušo naš priljubljeni učitelj gospod Anton Freuensfeld. Ranjki je bil rojen dne 24. aprila 1871. leta v Veržeju. Ljudsko šolo je obiskaval v Ormožu, potem je dodelal nižjo gimnazijo v Ptujju in učiteljsko v Mariboru. Učiteljeval je v Svetinjah, pri Sv. Miklavžu in nazadnje v Ormožu.

Kot učitelj bil je umrlj Freuensfeld natančen, vesten in marljiv, v šoli strog in ljubezniv, kakor je slučaj nanesel. Pri svojih učencih bil je priljubljen; znal si je pa tudi njihova sreca pridobiti. Ko je videl, da so otroci že utrujeni, ni jih več mučil, ampak jim pripovedoval za razvedrilo kako dogodbo iz sv. pisma, katero mično privedko ali pravljico. Kako so ga otroci vestno poslušali, ko jim je pravil o kralju Matjažu, o kraljeviču Marku, o povodnem možu itd.! Obljubil jim je, vsakokrat kaj lepega povedati, če se bodo pridno učili, lepo obnašali in ubogali. Umevno je, da so bili uspehi v šoli dobri, ker je bilo medsebojno občevanje med učiteljem in učenci prijazno.

Kakoršen kot učitelj, takšen je bil pokojni tudi kot vgojitelj. Pri vsem svojem poduku imel je vedno versko vzgojo v očeh. Z gospodi veroučitelji je deloval v najlepšem sporazumljenju ter jih po močeh podpiral. Njegovi učenci niso smeli drugače pozdravljati, kakor lepo po krščansko: Hvaljen bodi Jezus Kristus! Vzbuja je pri svojih učencih ljubezen do naše ožje in širje domovine ter do naše mile materinščine s tem, da jim je pripovedoval primerne narodne pripovedke, izposojeval iz lastne obširne knjižnice lepe knjige, katere niso brali samo otroci radi, ampak tudi doma, bratje sestre in stariši.

Narodno blago zbirati, ga med ljudstvo razširjevati in ga tako med narodom obdržati, bilo je njegovo delo do zadnjega vzdihljeja. Marsikateri mož ali ženica, hlapec ali dekla bi znali povedati, kako so pokojnemu školniku pravili pripovedke ali napovedovali pesmi, katere si je takoj zabeležil; pesmi so mu tudi morali popevati. Nihče v Ormožu in v okraju ni znal toliko narodnih popevk, kakor rajni Freuensfeld. Več pozabljenih narodnih pesmij v ormoškem okraju je po njem zopet oživelo. Svoje zbrane narodne pesmi je tudi hotel obelodaniti.

O vsakem predmetu se je rad razgovarjal. Imel je trezne nazore, dobre misli, katerih pa mnogokrat ni mogel izvršiti, kar je na njegovo slabo zdravstveno stanje še slabeje uplivalo. Na lastno izobrazbo ni pozabil, ampak se vedno učil in prebiral različne znanstvene knjige. Pripravljal se je na izpit za meščanske šole.

Stariši, kateri so svoje otroke k njemu v šolo pošiljali, ga ne morejo prehvaliti, kako je otroke rad imel, z njimi lepo ravnal, a zraven tega jih vzdrževal v najlepšem redu. Ker je bil sam značajan mož, storil je vse, da bi tudi njemu izročeni mladini vcepil ljubezen do Boga, cesarja in domovine.

Pri svojih tovariših je bil priljubljen. Dokler je še bil zdrav, bil je vesel, dobre volje in rad popeval v veseli družbi, akoravno ni imel v svojem življenju dosti